



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illustrissimi Domini Simonis De Fierlant, Hispaniarum Ac
Indiarum Catholico Regi, In Hispania Ac Belgio, A Concilio
Status, Brabantiae Cancellarii, Catholico Ab Affectu
Tractatus, Quo, Clarissime ...**

Fierlant, Simon de

Coloniae Agrippinae

Articulus IV. Quartus, & ultimus Cuniculi primi anfractus. De Articulo
mortis, & extrema necessitate.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37059

ET INFELIX CONCORDIA. 187

humiliter, inquit, & devotè singulis octiduis, & semper, si fieri potest, dum communicabis, etiamsi nullius peccati lethalis conscientia te remordeat: quia per confessionem NON TANTUM RECIPIES ABSOLUTIONEM VENIALIUM, quæ confiteris, sed etiam &c. dabit ea Hipponensis Augustinus in seipso (non in Iprensi aut Vergerio Lectus) epist. 118. ad Jan. siquid tota per orbem frequentat Ecclesia, quin ita faciendum sit disputare, insolentissimæ insanicæ est; dabit ea denique, quæ nobis omnium instar esse debet, Tridentina Synodus sess. 14. cap. 5. venialia, quibus à gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentius labimur rectè & utiliter, citraque omnem præsumptionem in confessione dicuntur, quod piorum hominum usus demonstrat. Taceant homines, Spiritus Sanctus locutus est.

ARTICULUS QUARTUS.

Quartus, & ultimus Cuniculi primi anfractus.

De Articulo Mortis, & extrema necessitate.

Mysterium hic latet, inquires; nam cur ipso in titulo, ut aliis quidem articulis hætenus factum est, non additur qualis iste cuniculus sit, & quid hac demum in re, aut apertè sentiant, aut tacitè moliantur Adversarii. Dicam, Lector; mysteria enim, quod scias, quàm in fide nostra agnosco fideliter & piè veneror, tam in scribendo sicut in

Adversariis reprehendo, sic non nisi stultè ipse affectem. Suis se tenebris tegant, qui sub terra fodiunt, ego palam, & in sole laboro, & lucem amo. Suo articulum titulo non fraudabo, sed inverso ordine ad calcem subjiciam, quem fronti non præfixi; nec facti rationem dissimulo, qui & candidi pectoris, & aperti oris sum. Aliud scilicet, si uspiam, hic loquuntur, aliud moliantur Trium-Viri, & ego, qui titulos non apertis eorum verbis, sed obliquis cuniculis respondere volo, non alium huic articulo ab eorum cuniculis video præscribi titulum, quam qui invidiosus ita sit Adversariis, ita ab illis in speciem, & ab eo, quod palam profitentur, alienus, ut, si præpropere nimis eum ponerem, apud æquum etiam Lectorem fronti meæ timerem, quasi per insignem calumniam Trium-Viros meos traduxissem; id causæ est cur subterraneos, & clandestinos eorum conatus detegere prius placuerit, ut ita deinde melius, & minori invidiâ cum lectore ipso de Adversariorum animo, & hujus articuli titulo statuamus.

§. 1.

QUID HIC VERBIS

apertè dicant Trium-Viri.

HActenus, dum vita, & valetudo Pœnitentis sinebant, differri poterat absolutio, & reipsa etiam quia poterat, sub nova semper, ac nova fucatae utilitatis specie longius sensim, ut vidimus, ac longius dilata est.

Nec

ET INFELIX CONCORDIA. 191

Nec poterat eos sublata penitus, eversaque Sacramentalis formæ condemnare, aut planè convincere, qui id commodi habebant, ut, quamquam reipsâ tollere quam maximè vellent, non duriusculo tamen illo *sublationis* nomine uti deberent, quamdiu sub *dilationis* voce delitescere poterant; & lenius certè sonabat *differre*, quam *tollere*, proque iis stabat communis paræmia *quod differtur, non auferitur*.

At at eo nunc denique ventum est, ut, qui absolutionem differre ultra voluerit, eam & negare se prorsus, & omnino tollere fateri cogatur, in eoque adeò versamur rerum articulo, ubi contra vetus illud, & tritum, *differre* reipsâ *auferre* est. Quid hic, non dico agent, sed agere se dicent versuti & callidi Cunicularii? ratum quidem, fixumque, & in Conventiculo isto Vergeriano Synodaliter decretum est planè tollere, sed cautè id agere ab eodem Conventiculo monentur, & apertâ in illud galeâ Hæreticorum more pugnare vetantur: & nunc quidem in portu naufragium facere tanto caveant diligentius, quanto inutiliori se labore miserè fatigarint, si post tot tamque implexos anfractus, hic in fine denique subterraneum opus imprudenter prodant. Hæret ergo, si uspiam, eorum labor, & mollior hæctenus terra, nunc rupes perfodienda est: extrema instat necessitas, urget fatalis mortis articulus, absolutionem nolle dare, apertè tollere est: differre velle, planè item est tollere.

Sic

Sic ut eo loci redacti videantur, ut sub leniori *dilationis* nomine everfivum Sacramenti animum tegere ultra non possint; quid itaque, larvam ponant? occultumque hactenus caput è cuniculorum latebris exerant? & apertè denique pronuncient, absolutionem se distulisse quidem, quamdiu differri poterat, nunc cum differri ultra non possit, planè eam negare, quando profus eam tollere animus est. Minimè gentium: nam hæc quidem quâ mente, quibus auribus Christiani excipiant? & non eos continuò sic quasi fidei transfugas, & notorios Sacramenti hostes Genevam ad hæreticorum classem relegent? & quæ hæc esset cautela, quam tamen adhibere tam sollicitè à Vergeriano Conventiculo monentur? ipsi autem, quod id etiam ore, aut quâ fide pronuncient? cum jam ante, differendæ absolutioni studiosè intenti extremam necessitatem semper exceperint, & eâ quidem premente liberaliter concedendam tam sanctè, tamque sæpè promiserint; & nunc dati toties promissi fides pressè exigatur, quid igitur? vide Lector, & nota artificium; dum res maturior paulatim fiat, nec fidelium animi apti satis, aut dispositi adhuc sunt, qui sensa Novaturientis factionis nuda, nec ullis obducta involucris arripiant; dissimulant tantisper, &, quando velint nolint per salubrem necessitatem sic loqui coguntur, Christianè asserunt, uti disertè facit Gummarus pag. 125. & 129. quemcumque Pœnitentem etiam Consuetudinarium, nullâ vitæ mutatione, nullâ satisfactione præviâ in articulo
mortis

mortis absolvendum esse : & hæc eorum verba sunt, sed verba tantum ; ita loquuntur, satis quidem Christianè sed coactè forte magis, quam liberè, & fictè magis quam verè : nunç quàm alia agant, quàm diversa per cuniculum pro suo genio moliantur, ostendamus.

§. 2.

*QUID HIC RE IPSA TACITE
moliantur Trium-Viri.*

Quid autem agunt? quod Cunicularii scilicet faciunt, si forte in rupem eorum ligones inciderint; à recto tramite ad latus deflectunt, & per circuitum saxa declinant: ita Cunicularios docent passim Architecti militares, & inter alios D. Antonius de Ville in suo munitionum libro Gallico lib. 2. part. 2. cap. 32. de Cuniculis: nec minus segniter Trium-Viros nostros id docet Vergerius in suo item cuniculorum libro Gallico part. 2. cap. 15. & 16. unde nec ipsi objectam hanc rupem rectè perrumpant: durius id est, ut vidimus, quam ut apertè dicant & candidè, ne ipso quidem in articulo mortis absolutionis beneficium indulgendum; sed in circuitum deflectunt, & eo per molliorem terram & moveri facilem arenam pervenire properant, quò per ipsa rectè saxa pertingere se posse desperant: ea, inquam, in medium protrudunt, ea stabilire laborant principia, quæ

B b

fi

si semel fidelibus persuaserint, necesse non habeant Sacramentalem absolutionem operosè negare, ut quam ipsi fideles Vergerianis illis jam imbuti, & delusi præstigiis nec sollicitè expeturi, nec inviti negari nedum non offerri passuri sunt, quod ut clarè perspicias Lector, juvat obliqua eorum hac in re placita indirectosq; conatus diligentius proponere; fallor, nisi tu ipse in hanc mecum sententiam eas, antecedentia eorum in hoc demum consequens desinere; dilatam hætenus ad mortis usque, & extremæ necessitatis articulum absolutionem, in ipso illo etiam articulo tutius negari.

Ac primò quidem, ut sunt timidiores instante jam morte hominum animi & conscientia, ita sopiendis ejus temporis curis, & anxietatibus præparanda videbantur remedia: hinc rigidi alibi & totis passim libellis, & ad desperationem propè animarum Divinae Justitiæ ubique præcones, hinc propè ad præsumptionem Divinae Misericordiæ subiti nobis fiunt encomiastæ homines, nec medium scientes tenere, & in utramvis partem nimis vehementes: imo eò etiam assurgunt ut certam jam ante vitam polliceantur pœnitentibus, quamdiu absolutionis beneficio frustrati sacramentalem reconciliationem suspirant; sic quasi aut Divinae Providentiæ à consiliis ipsi adstitissent, aut hoc cum iis pactum Deus inivisset, ut in quod illi tempus absolutionem jure aut injuria cunctabundi differrent, in illud ipse Pœnitentium vitam protrahere teneretur.

Audi Gummarum pag. 127. *nonne res, inquit, foret im-*

imprimis demiranda, quod Divina Providentia sineret eum vitā defungi tam infeliciter. Et paulo post: ut talis damnaretur, debuisset Providentia Divina destinato consilio decrevisse, ipsum in vindictam anteactæ vitæ in flammis infernales præcipitem dare. Facietne id Deus Optimus Maximus . . . aliter sanè, aliter fidendum Deo: ad illos mihi sermo est, qui norunt Divinam Providentiam attingere à fine usque ad finem fortiter, & disponere omnia suaviter, hoc est sine qua nec folium arbore . . . decidet . . . quanto minus fiet, ut eadem moderante homo corripiatur ægritudine, aut morte abripiatur? illos inquam alloquor, qui præter reliquos Ethnicorum errores & illum detestantur, quo rerum eventus fortunæ commento adscribere solebant. Ita Gummarus, seu potius ipse per Gummarum Vergerius; nam discipulo vix quidquam hic debemus, nisi quod Magistri verba gallica latinè reddiderit. Consonat Macarius pag. 305. revera, inquit, quomodo posset Divina bonitas illos . . . in æternum à se abjicere, & repudiare? non hoc de Misericordia Divina præsumi potest. Nempe, ut Vir eximius dixerat, ut id fieret debuisset Providentia Divina destinato consilio decrevisse ipsum in vindictam ante-actæ vitæ in flammis infernales præcipitem dare. Has scilicet Divinæ Misericordiæ cantilenas sopiendis conscientiarum anxietatibus occinunt, ut adeo ægrè ferre non debeat pænitens si in longius tempus absolutio differatur, sed potius agenda ei sint gratiæ; & sibi ipse protractam in longius vitam gratulari possit; nam differri ab iis absolutionem, vitam à Deo protrahi est; ut enim spatio intermedio moreretur,

*debuiſſet Providentia Divina deſtinato conſilio decreviſſe ipſum
 inflammas infernales præcipitem dare : at non hoc de
 Miſericordia Divina præſumi poteſt. Et revera quomodo poſſet
 Divina Bonitas id facere aut permittere? Ite ergo Pœnitentes,
 ite , & ſecuri in utramvis aurem quieſcite : tu quidem
 maria ſupera certus de portu ; ſi oriatur tempeſtas , ſi na-
 vem laceram fluctus hauriant , ſi uno omnes naufragio
 obruantur , tu ſolus evades , nam ut & tu mergerè , de-
 buiſſet Providentia Divina deſtinato conſilio decreviſſe te
 inflammas infernales præcipitem dare ; at non hoc de Miſericor-
 dia Divina præſumi poteſt. Facietne id Deus optimus maxi-
 mus ? aliter ſanè aliter fidendum Deo. Te verò ſi fatalis
 morbus lecto affixerit , ſi exhaustis viribus depaſceris , &
 ad extrema paulatim deduceriſ , metum , curamque pone ;
 plus in novaturientibus Confefſariis , quam in expertiſſimis
 Medicis ad vitam corporalem præſidii eſt ; dummodo illi
 abſolutionem differre dignentur , deſperatus æger non eſ ;
 nam ut morereri� debuiſſet Providentia Divina deſtinato
 conſilio decreviſſe te inflammas infernales præcipitem dare.
 Præſumptuoſa de Divina Providentia & Miſericordia argu-
 mentatio ! quaſi verò rerum omnium Conditor & Guber-
 nator Deus , naturæ , cujus Autor eſt , ordinem impedire ,
 aut invertere ex veſtro arbitrio debeat ; nec perire poſſit ejus-
 modi pœnitens , niſi deſtinato conſilio id decreverit Deus ,
 & non potius ſatis ſit deſtinato conſilio mihi liberum arbi-
 trium decreviſſe , quo ego malè uſus ſi letiferam ſicam tuum
 in*

ET INFELIX CONCORDIA. 197

in pectus adigam, moriaris tu quidem, at destinato consilio homicidium illud non decreverit Deus, sed meæ mihi liberatis, quam ipse dedit, usu relicto, quod impedire non tenetur, justis de causis permittat. Et verò quid dicent ridiculi Divinæ Providentiæ assertores, si in pueri jam jam baptisandi caput ipso Templi in limine de tecto tegula fortuitò incidens tenerum cranium & molle cerebellum conterat: an hoc quoque ut fieret, debuit Providentia Divina destinato consilio decrevisse ut tegula de tecto in pueri caput decidat? debuit destinato consilio decrevisse inflammas (nam hæc eorum sententia est de pueris sine Baptismo morientibus) infernales præcipitem dare miserum heu! nec natum nisi ad infernum infantem? Alia scilicet Divinæ Providentiæ ratio, quæ cum decernat destinato consilio plurima, non nulla tamen fieri non tam ipse destinato consilio velit, quam ineffaciter nolens simpliciter patiatur; nisi forte per Calvinianam blasphemiam mala, quæ fieri & nos deploramus, & ipse gravissimis præceptis severè prohibet, destinato consilio decreta ab eo omnia & volita dicas. Ego sic existimo, præsumptuosi Magistri, si vos pœnitenti, qui quidem *ponatur* (ut tuis pag. 127. verbis Gummare utar) *sufficienter dispositus ad justitiam per absolutionem consequendam, sed non ut eam consequatur sine absolutione*, si, inquam, pœnitenti ejusmodi Sacramentale beneficium conferre more vestro lenti differtis, & ipse interim naturali ex causa, aut meâ etiam sicâ perierit, me
quidem

quidem homicidam corporis, vos animi futuros parridas,
& ab utrisque sanguinem repetiturum justissimum judicem.

Atque hæc remotior est, & disponendis ad cruda Vergerianæ factionis dogmata moribundorum animis prima præparatio; hinc cuniculi flexum ordiuntur: nunc propiora videamus.

§. 3.

DISTINCTIUS SINGULORUM *Doctrina exhibetur.*

NOtum est, & in priori meo libro penitus excussum famosum P. Gabriëlis dilemma pag. 144. *vel . . . peccator efficaciter intendit converti, vel non: si efficaciter intendit converti pœnitentiam implebit, & si moriatur ante absolutionem, solâ voluntate efficaci conversionis salvabitur; si non intendit, absolutio ipsi oberit, quia ad illam non est dispositus, sicque addet peccatis suis Sacrilegium, seu Sacramenti profanationem ad majorem sui damnationem.* His adde quæ supra dixerat pag. 143. *idem dici potest de pœnitente veraciter, & moriente priusquam absolutionis Sacramentum acceperit, quod eum sua fides reconciliavit, & salvavit.* Non multum abludit Eruditissimo Viro eximius Gummarus, qui ita sibi objicit pag. 125. *finge consuetudinarium sine absolutione dimissum postea in mortis discrimen adduci, & subito è vita decedere, ut nullus Sacerdos ipsi Sacramentum*
ab-

ET INFELIX CONCORDIA. 199

absolutionis impendere potuerit; hoc inquiet eventu absolutionis dilatio magnum, hoc est æternæ salutis detrimentum forsitan intulerit consuetudinario. Tum ita solvit: respondeo, inquit, si fuerat indispositus, aut imparatus ad absolutionem, nihil quidquam illa fuerat ipsi profutura, imo pronum erat ut illa offecisset suscepta, quæ ex aduerso profutura erat dilata: hujus causa est Sacrilegium, quod patrari consuevit ab iis, quibus indignis absolutio donatur, & quo deindè S. Eucharistiam inhonorant: gemino huic flagito portam occludit absolutionis dilatio. At hæc quidem Gumma re omnia, si indispositus ille fuerit; sed quid si sufficienter dispositus sit ad iustitiam per absolutionem consequendam, sed non ut eam consequatur sine absolutione? ad respondendum, inquit, pag 127. singula expendamus; & primo quidem, ut huiusmodi pœnitens sat fuerit conversus, quantum ad absolvendum exigitur, debet illi fuisse verum, sincerumque malitiæ peccatorum odium; deinde necesse est ut ad Deum per virtutes Theologicas ad justificationem necessarias fuerit conversus, & præterea, ut ipsi fuerit non velleitas dumtaxat, aut vacillans voluntas omittendi peccata mortalia, sed absoluta voluntas, & firma renuntiandi mortalibus, omnibus quidem, & æternum. Verum ponamus etiam eum hæc habere omnia, in eo tamen gradu, qui ad justificationem sine Sacramenti adminiculo per se non sufficiat; quid misero huic fiet demum, si dilatam absolutionem subita mors præverterit? heu miserabilem, &

in-

infelicem animam ! debet ea scilicet tuam illam duritiam, & injustè à te dilatam Sacramenti reconciliationem , ad quam sufficienter dispositus fuerat , æternis suis apud inferos suppliciis æternum luere. O te egregium animarum Servatorem Gummare ! O methodum tuam *filum* miserabile, quod è *peccatorum labyrintho* animas non educat , nisi ad alium , eumque æternum , & irremediabilem pœnarum labyrinthum ! sed negat hypothèsim Vir eximius, & Divinam Misericordiam ac Providentiam suæ facit duritiæ esse vadem. Moriturum , inquis , aut certè mori posse supponis. Quid autem ? tu Gummare confidenter ei crastinum contra Augustinum ausus polliceri ? ausim hebdomadas & menses : nam si hoc pacto foret dispositus , nonne res foret imprimis demiranda quod Divina Providentia sineret eum vitæ defungi tam infeliciter , eo , inquam , tempore quo Confessarii id suadentis obsequitur iudicio ? sed hoc magis demiraberis , si perpendas , quod ut talis damnaretur debuisset Providentia Divina destinato consilio decrevisse ipsum in vindictam antea vitæ in flammis infernales præcipitem dare. Facietne id Deus opt. max. aliter sanè aliter fidendum Deo , ad illos mihi Sermo est , qui norunt Divinam Providentiam disponere omnia suaviter ; hoc est sine quâ nec capillus capite decidit ... quanto minus fiet ut eadem moderante homo corripiatur ægritudine , aut morte abripiatur ? illos inquam alloquor qui præter reliquos Ethnicorum errores , & illum detestantur , quo rerum eventus fortunæ commento adscribere solebant.

Vides

Vides, Lector, ut misericordem Dei providentiam suæ durtiæ vadem præstet Gummarus? quam præsumptuosè, jam ante discussi: cæterum res indigna est, ut quæ maximè, misericordiam Dei immisericordes facere & crudeles Dei ministros.

Supereft Macarius, quem ad extremum de industria servavi, propterea quod cum Gummaro partim, partim cum P. Gabriëlis planè symbolizet, & jam ante eum vidimus cum Gummaro in paterno Divinæ Clementiæ sinu Vergerianum rigorem abscondere voluisse: *Et reverà, quomodo, inquiebat, posset Divina Bonitas illos, qui talem amorem erga Deum habent* (agit de amore imperfecto & initiali, & qui per se sine Sacramento ad justificationem non sufficiat) *qui ex tali amore serid, & strenuè in actionibus pœnitentiæ se exercent, ut penitus omnem Dei, quam commiserunt, offensam deleant, qui continuis virtutum insistunt exercitiis, ut sese ad reconciliationem cum Deo disponant, in æternum à se abjicere, & repudiare?* NON HOC DE MISERICORDIA DIVINA PRÆSUMI POTEST. Nec spatio majori, aut intervallo distat à P. Gabriëlis, & ex Macarii verbis dilemma illud, de quo jam toties, Gabriëlianum facilè conficias, si penitiùs modò doctrinam ejus introspicias, & ea quæ habet in *Examine Pentalogi*, cum iis conferas, quæ jam ante dederat in *Disquisitione Theologica de Amore Dei requisito cum Sacramento ad justificationem*. Et primo quidem in *examine* pag. 303. ad eandem illam objectionem; *fieri posset,*
Cc quod

quod interea temporis, dum absolutio differtur, moriatur, sicque defectu absolutionis sit damnatus pœnitens, qui fortè salvus fuisset, si absolutionis beneficium ei impensum fuisset. Ita respondet, & ex libro de frequenti communione describit: Si illud argumentum iterum aliquid concluderet, à fortiori militaret iterum contra antiquæ Ecclesiæ laudabilem praxim, cum tunc per multos annos absolutionem quandoque differrent, pro ut & diu ... Baptismum ... adultis & quamvis quandoque aliqui mortui fuerunt sine reconciliatione, aut Baptismo, non ideo suam praxim reliquerunt, aut mutarunt: Tum ita pergit; sed firmiter sibi persuaserunt tales in decursu pœnitentiæ, aut catechumeni morientes, si verè fuerint pœnitentes, & boni catechumeni OB DEFECTUM SOLIUS SACRAMENTI NON FORE DAMNANDOS. Et infra: Ratio est, quia tales pœnitentes moriuntur in obedientia Ecclesiæ; in pœnitentiâ ipsis à Christo per suum Vicarium imposta; quis autem dubitare potest quin Christus Dominus, qui, teste Prophetâ, multus est ad ignoscendum, quos suâ gratiâ in pœnitentiâ exercet, si fecerunt fructus dignos pœnitentiæ, eis & fructum & præmium pœnitentiæ & remissionem peccatorum largietur. Quod autem dixerat suprâ: Si VERE fuerint pœnitentes, non ita intellige, quasi tantùm velit sine Sacramento eos salvandos, qui veram, & perfectam, & per se ad eò justificantem contritionem elicuerint; & non etiam eos, qui, quantum ad ipsum Sacramentum requiritur, sufficienti tantum attritione verè fuerint pœnitentes

tentes : hanc enim ejus mentem esse manifestè evincit , quod immediatè subdit : *Quod maximè verum est in sententia Authoris Pentalogi Diaphorici , requirente cum Sacramento ad justificationem amorem Dei super omnia , contritionem enim illam ex amore Dei super omnia procedentem , licet adhuc imperfecta sit , & initialis , & ordinariè , ac extra necessitatis articulum vim reconciliandi hominem cum Deo exerere non possit absque consortio Sacramenti , tamen vim illam habere , extremè laborantem reconciliandi absque Sacramento , si illius copia desit , præter alios docent moderni tres celebres Lovanienses Doctores , quos ibi nominat : & ipse id non obscurè docet pag. 307. ubi rationem reddit, quare in extrema potius necessitate initialis ille , & imperfectus amor sine Sacramento justificet , extra illam se solo non justificaturus. Valebit ergo hìc etiam dilemma Gabrièliano dilemmati perquam simillimum ; vel peccator moriturus sufficienter erit dispositus , vel non , si sufficienter erit dispositus, in articulo mortis solâ illâ dispositione, hoc est initiali illo , & imperfecto Dei super omnia amore salvabitur ; si non erit sufficienter dispositus , absolutio ipsi oberit , sicq̃ue addet peccatis suis sacrilegium , seu Sacramenti profanationem ad majorem sui damnationem.*

Valebit , inquires , iudice Macario , sed non in sua , sed aliena Autoris Pentalogi sententia , imo fortè & in sententia Gummari , neq̃ue enim imperfectiorem Dei amorem ad Sacramentum Pœnitentiæ ab eo exigi suprâ vidi-

mus, ubi verba ejus descripsimus ex pag. 127. *Methodi*. De Macario posset esse dubium, qui in *disquisitione Theologica* pag. 65. cum Sacramento ut necessarium requirit *prædominantem Dei propter se amorem* : Si non implet Macarius ibid. pag. 70. hoc ipsum dubium abstergeret, & admitteret *prædominantem illum Dei propter se amorem*, tunc *amorem esse Dei super omnia*, cum adjutus timore omnem exclusit cupiditatem, seu absolutum creaturæ propter se amorem : quem quidem cum exclusisse semper debeat, ut sufficiens sit ad Sacramentum dispositio, eodem profectò recident, & Macarii *prædominans Dei propter se amor*, & *amor Dei super omnia* Autoris *Pentalogi*. Valebit ergo in Macarii æquè atque Autoris *Pentalogi* sententiâ decantatum dilemma ipso judice, teste, & interprete Macario.

Habes, Lector, Trium-Virorum dogmata; restat ut ex iis legitimè concludamus, de què ipso ad eò hujus articuli titulo inter nos sincerè statuamus.

§. 4.

EX TRIUM-VIRORUM DOCTRINA deducitur consecrarium, & suis huic Articulo titulus assignatur.

Quam veteres & antiquæ, tam familiares Novatourientibus & sunt, & semper fuerunt querelæ, quas hodie dum etiam à Bajo-Janseniana factione quotidianas propè

propè audimus; sententiis suis ab Adversariis invidiam con-
 flari per nescio quæ deducta ex iis confectaria, quæ, cum
 ipsa per se sanæ doctrinæ repugnent apertius, non possunt
 non principia, unde ipsa profluunt, vitiata ostendere.
 Hinc Vatinianum in sagaces illos, & Catholicos Diale-
 cticos odium; hinc Frauciscus Simonis, Cornelius Ze-
 ghers, Carolus Reymakers, Gerardus van Vianen, Uli-
 cus Jonson, tam nigris signata calculis & lapillis nomina
 in fastis Bajo-Jansenianis: Quid ita? latens sub specio-
 sis verbis venenum sua per corollaria haud mali Dialectici
 detexerunt, mentitosque vultus larvato Bajo-Jansenismo
 detraxerunt, ut adeò frustra illi tegere cautè, & subdolè
 occultare se velle pergerent; quamdiu reperirentur, qui
 latentes sub doloso cinere periculosos ignes proderent.
 Quod autem calumniæ reos postulent, quasi quæ non
 somniarint, nedum cogitarint, dogmata hominibus Catho-
 licis mendaciter, & invidiosè affingant, dum confecta-
 ria ad sua principia & antecedentia referunt, ipsa est, nec
 obscura calumnia; quasi vero ad alium pertineat conse-
 quens, quam ad eum qui posuit antecedens. Nec satis effu-
 giunt, quod aliquos mussitare audivimus, dum ea se
 corollaria admittere negant, nec deduci ea ex suis posse
 sententiis satis præviderint. Erat enim Magistrorum, &
 eorum præsertim, qui contra communem Theologicæ
 Cathedræ sententiam nova dogmata in suo cerebro procu-
 debant, nec dubium quid, aut probabile, sed certa
 C c 3 omnia,

omnia, & indubitata docere se glorientur; erat eorum, inquam, diligenter attendere, & prævidere prudenter quàm latè novitia sententia se extenderet, & in quam turpes caudas disineret: fac tamen nihil illis mali suboluisse; si sinceri quidem erant veritatis amatores, gratiæ erant agenda, non jacienda in eos convicia, qui ex fraterna caritate periculosa doctrinæ Autores nescios, nec satis providos admonebant; tum etiam resiliendum fuerat à principiis, quorum exitus displicerent. dicente Augustino: *quod quidem non ipse sentis, sed hoc sequitur illa, quæ sentis; muta ergo antecedentia, si vis cavere sequentia.* Ut ut est, sanæ doctrinæ Magister dialecticos non odit, & positam à se veritatem suis per se ipse consecretariis gestit illustrare: id autem nec per se facere, & ægrè etiam ferre, si fiat ab aliis, tacitè enim verò fateri est in sinu quædam foveri suo, quæ lucem non patiantur; & ubi lucis odium, ibi mali suspicio est. Hæc pro præsentia monuisse satis sit, ne immeritò mihi irascatur biliosa Trium-Virorum caritas, si ex eorum verbis superiori §. relatis invidiosius, quam velint ipsi, concludam; nec mihi suas sordes, sed sibi imputent; horrendum inferri consequens, non inferentis vitium est, vitium est ponentis antecedens.

Age, Eruditissime Pater, quam sano, quam leviter ægro negasti absolutionem, jam jam morituro concedis? directè, scio, non respondebis; cunicularius es, & in rupem incidisti, & declinanda sunt per circuitum saxa: verumtamen
quid

quid ais? *Vel peccator efficaciter intendit converti, vel non: si efficaciter intendit converti, si moriatur ante absolutionem solâ voluntate efficaci conversionis salvabitur: si non intendit, absolutio ipsi oberit, quia ad illam non est dispositus, sicque addet peccatis suis sacrilegium, seu Sacramenti profanationem ad majorem sui damnationem.* Hoc tuum esto antecedens; unde bonâ tuâ veniâ ita concludam; ergo in ipso mortis articulo absolutionem morienti dare, prodesse ad salutem animæ non potest, potest quam maximè obesse; ergo absolutionem negare tutius est. Quid autem postea? atqui in administratione Sacramentorum tutius semper sequendum est; ergo jam jam morienti in ipso mortis articulo neganda semper est absolutio. Exhorruisti P. Agidi? & meritò quidem, utinam & fructuosè; *hoc sequitur illa, quæ sentis; muta ergo antecedentia, si vis cavere sequentia;* nam quid horum omnium negare potes? in administratione Sacramentorum tutius semper esse sequendum? hoc Catholici omnes, hoc omnes Theologi, hoc Patres, hoc Pontifices, hoc Ecclesia clamat universa. Negabis igitur tutius esse absolutionem morienti non dare: sed quæ potes? nam si prodesse non possit, & obesse maximè possit, manifestum est tutius eam negari: prodesse autem non potest, ut enim prodesset, deberet esse dispositus, & si sit dispositus, ipsâ illâ suâ dispositione sine absolutione salvabitur, hoc est effectum, ad quem daretur absolutio, sine absolutione consequetur; si autem dispositus non sit, quàm maximè oberit *addet enim*

pe-

peccatis sacrilegium, seu Sacramenti profanationem ad majorem animæ damnationem. Maneat hoc ergo in causa, ex Gabriëliana sequi sententia, ne in ipso quidem mortis aut extremæ necessitatis articulo absolutionem esse dandam. Nunc ad te, Havermanne, pari passu progredior, nam in eandem cum P. Gabriëlis foveam incidis; doces prædominantem Dei propter se amorem necessariam esse ad Sacramentum pœnitentiæ dispositionem; doces prædominantem illum Dei propter se amorem esse amorem Dei super omnia, non celebrem illum quidem, & perfectum, per seque adeo etiam sine Sacramenti adminiculo justificantem, sed imperfectiorem tantùm & initialem; doces denique imperfectum, & initialem Dei super omnia amorem, quamquam extra mortis articulum per se justificare peccatorem non possit; eam tamen per se reconciliandi vim habere in extremæ necessitatis & mortis articulo: ex quibus quidem omnibus hoc tuum dilemma, & tuum exurgit antecedens; vel est ad Sacramentum dispositus moriturus peccator, vel non est; si est sufficienter dispositus, habet prædominantem Dei propter se amorem, sive amorem Dei super omnia, qui se solo, nunc saltem in articulo mortis, etiam sine Sacramento vim habet reconciliandi, adeoque si non acceptâ absolutione moriatur, solâ suâ dispositione salvabitur: si non est dispositus, absolutio ipsi oberit, quia ad illam non est dispositus, sicque addet peccatis suis sacrilegium seu Sacramenti profanationem ad majorem sui damnationem. Red. igitur argumentum,
&

& in meum consequens rursus delabor : ergo prodesse non potest absolutio si æger dispositus est , cum solâ dispositio effectum absolutionis hic & nunc sufficienter ad animæ salutem suppletura sit ; sin autem dispositus non sit , oberit misero ad majorem animæ damnationem ; ergo tutius est hic & nunc absolutionem prorsus negare , cum dando prodesse non possim , nec nocere possim negando ; & è contrario nocere possit , si detur , sacrilega absolutio , si negetur , sacrilegii periculum caveatur , nec alia damni ratio iucurratur ; jam vero si tutius ea negabitur , & in Sacramenti administratione tutior semper via eligenda est in Macariana non minus , quam Gabriëliana sententia , sequetur in articulo mortis negandam semper esse absolutionem , quod item in causa manere velim , Lector , ut ita commodius de legitimo hujus articuli titulo citra ullam calumniæ suspicionem statuamus .

Vides , Lector , nihil me ab eorum indole alienum jam inde ab articuli initio præmonuisse , & aliud eos quidem hic dicere , aliud per cuniculos agere nec rectos eos quidem sed obliquos ; eo tamen per circuitum tardius adrepere , quo rectâ viâ citius pervenirent , si satis auderent ; sed nec audent satis , nec res satis adhuc maturuit , & fidelium animis ante id persuadendum , quod antiquæ Ecclesiæ firmiter persuasum fuisse fingit Macarius , eam esse infinitam Dei , & incredibilem propè misericordiam , quæ ob defectum solius Sacramenti neminem sit damnatura , dum-

D d

modo

modo eam animi dispositionem in se excitarit, quæ cum Sacramento ad justificationem, & Sacramentalem cum Deo reconciliationem & sufficiens fit, & necessaria: id enim si semel persuaserint, ruet paulatim suâ sponte absolutio, nec violentâ manu opus erit, ut penitus aboleatur. Quid enim est? nam juvat familiari exemplo (amant familiaria exempla Trium-Viri) juvat inquam exemplo familiari rem illustrare, si ægro mihi potionem medicam offeras, quæ certam quidem mortem sit allatura, si febricitans stomachus ad eam satis dispositus non sit; nec valetudinem repræsentatura sit pristinam, nisi eam corporis dispositionem invenerit, quæ per se ipsa sola, etiam sine illa potione, morbo omni, & omni malo certò medebitur; quid? tam stultus ego sim æger, tam vitæ meæ prodigus, tam denique amarulentæ potionis amans, ut per eam, cum certo mortis periculo, si fortè ad eam dispositus non sim, curari velim, qui sola corporis dispositione, si dispositus sim, securius sine ullo vitæ discrimine convalescam; & esset homo quisquam Christianus Macariano malè & Gabriëliano delusus dilemmate, qui non negari sibi malit sine ullo animæ suæ damno absolutionem, quam cum tanto sacrilegii periculo dari, nec secum ita cogitet: aut dispositus sum, aut non sum; si sum, eodem profectò loci recidet absolvi & non absolvi, sine absolutione æquè ac cum illa salvandus; si non sum; satis quidem in Deum offensæ est, ut sacrilegium non addam; & satis pœnarum æternarum

num

num me manet, ut non majora ac nova in infelicem infer-
nisque ignibus devotam animam supplicia congeram.

Hæc de Macario, & P. Gabriëlis commiseratione & lachrymis digna omnia; nam quæ hac super re pluribus disputat Eximius Gummarus nescio equidem indignationem potius, an risum mereantur: quid enim ait? vel est dispositus, vel non est; si non est, nihil profutura, imo obfutura est absolutio ob *sacrilegium*, quod, inquit, *patrari consuevit ab iis, quibus indignis absolutio donatur, & quo deinde S. Eucharistiam inhonorant*: sin autem ad Sacramentum dispositus est, non morietur, quantumvis credatur moriturus: nam speciosa illa & præsumptuosa de Divina Misericordia oratio, quam ibi integris paginis prosequitur, & nos §. præcedenti maxima ex parte retulimus, aut hoc unum probat, aut nihil. Multa hic dici possunt, & dicta sunt aliqua superius, sed non vacat argumentis abuti ad convellendam machinam, quæ risu dissoluta uno tota corruit. Et verò quis mihi serius ita sit, aut morosus, Lector, qui hæc ex ore Viri Eximii sine risu audiat; aut dispositus pœnitens non est, aut si sit non morietur; nec, quod scias, piè id tantum à misericordia Dei sperat; sed certissimè præsumit, & tam certò non moriturum credit, quam credit certò nec folium arbore, sine Providentia Dei, nec capillum capite decidere, nec passerem in terram: quam certò credit nihil casu accidere, aut fortunâ: quam credit certò Deum Optimum Maximum destinato consilio nemi-

nem decrevisse in flammis infernales præcipitem dare ; tam-
 que adeò , si Gummaro credas , fieri non potest , ut bene ad
 Sacramentum dispositus moriatur , quam possibilè non est
 ut providus esse desinat Deus , aut misericors. Hæc autem
 plane est in misericordia Dei fiducia , an præsumptuosa in
 eam blasphemia ?

Nunc , quod hoc §. agimus , ex hoc etiam Gumma-
 riano antecedente contra ipsum concludamus ; ego vero
 illud ipsum itidem concludo , ne in ipso quidem articulo
 mortis pœnitentem absolvendum ; ita enim secum Gum-
 marianis verbis Confessarius quisquam exigat : aut dispo-
 situs meus est pœnitens , aut non est ; si non est , oberit
 absolutio sacrilega ; si est dispositus , non morietur , si non
 morietur , non est utique extrema necessitas , non est mor-
 tis articulus : si nec hic , nec illa est , ergo eadem mihi lege
 absolvendus venit , quâ sanus , & integris incolumis viribus ;
 nec licet adeò eum absolvere , nisi pœnitentialia opera ritè
 præmittat ; *non enim morietur* : nisi consuetudinem exuat ,
 nisi metum omnem probabilis relapsûs arceat ; *non enim*
moriatur : nisi denique dispositionis debitæ & sufficientis
certum me faciat. Sed heu miserum ! id habet præterea
 incommodi , quod multo , quam reliquâ ante vitâ , diffi-
 cilius hic & nunc *certitudo* illa obtineri poterit : si enim
 dum sanus , nec ullo metu coactus , sponte suâ , &
 liberè confitebatur , nec verbis ejus , nec lachrymis , nec
 singultibus credere me Gummarus volebat , quantumvis

siz-

sincerus ac candidus cognosceretur, quantumvis *sciretur* *nolle decipere*; non tantò suspecta magis hîc esse debebunt ea signa omnia? non tantò ego ad credendum tardior, quantò minus libera, coacta magis est jam jam morientis Confessio? quantò dubitare pronius, easnè lychrymas aliqualis Dei amor, & odium peccatorum, an potius mortis imminentis periculum, & dubiæ æternitatis & præsens & vivacior gehennæ metus expresserint. At at periculum in mora est; animam agit, jam jam expiraverit; quid agis? ego vero absolutione abstineo: nam cum mori, id enim verò indicium mihi manifestum est, non esse eum debitè aut ritè ad absolutionem dispositum; neque enim moreretur, si esset dispositus: ut adeò, quam ad dandam absolutionem rationem vis esse maximam, pœnitentem coram me & in aspectu meo mori, ea ipsa apud me ad negandam potius absolutionem faciat, non enim moreretur, si ritè esset dispositus. Vide, Lector, quâ fiduciâ sperare possis à Gummaro absolutionem in periculo mortis, qui mortem ipsam negandæ absolutionis vult esse rationem. Morietur igitur, & sine absolutione morietur, & præsentè D. Gummaro ita morietur. Quod si in ipsum insurgant Parentes, Filii, Consanguinei, multa exprobrantes, eodem, quo morienti absolutionem negavit, vultu ad pietatem composito, & multa de Divina Providentia speciosè præfatus rationem negatæ à se absolutionis reddat, dispositumque eum ad absolutionem fuisse neget: nec de eo se quidem dubitare, cum morientem

viderit; non enim, quæ divina est in homines misericordia & providentia, moriturum fuisse, si Absolutionis capacem reddidisset debita & necessaria ad Sacramentum attritio; ut ita gratiam fecerit defuncti manibus, quod sacrilegium caverit, majoribus alioqui suppliciis æternum cruciandis. Quid restat? nisi ut pro defuncto solennes Ecclesiæ preces persolvi veteret, tamquam ejus manibus nil profuturas. Hæc cum legimus, hæc ex eorum sententiis tam horrenda consecraria sequi cum intelligimus, fronti nostræ timebimus, si aperte dicamus, quod ipsi tacite per cuniculum agere & moliri videntur, & non potius majusculis litteris huic Articulo suum titulum præfigemus.

Dilatam ad mortem usque absolutionem, ne in ipsa quidem morte esse concedendam.

SECTIO SECUNDA.

Cuniculus secundus, quo subruatur materia Sacramenti Pœnitentia.

HActenus subruendæ Absolutioni Sacramentali strenuè, ut vidimus, laboratum est; non tædet laboris; alios & alios moliuntur cuniculos, nec ullam Sacramenti partem intactam patiantur, aut integram, qui totum Sacramentum volunt abolitum: hæc scilicet est bellandi

ra-